

zichtbaar

tussen wie wel en niet hoort. Met gelijke wapens staan we allebei dus op de toneelvloer.'

In deze '[meeuw]' let je daarvoor niet allereerst op het verhaal, maar op mensen met hun verlangens en gebreken, kijk je naar datgene wat tussen mensen gebeurt, zegt Thomas. "En dat is voor iedereen zichtbaar en voelbaar, voor eenieder zogezegd 'verstaanbaar'." Of volgens acteur Tom Dewispelaere van Olympique Dramatique: "Je luistert niet, maar kijkt naar elkaar. Dat is een ander gesprek, en met andere wetten. Een andere dialoog, en een ander stuk als het ware, maar waarin ik als speler toch mijn ei kwijt kan."

Verlangens

Hoofdpersoon is, al hangt dat af van de kijk- en generatiebril die je opzet, jongeling Konstantin. Uit onvrede met zijn onbeantwoorde verlangens maar ondertussen ook op aandacht uit, doodt hij als aankondiging eerst een meeuw, verwondt zich daarna opzichtig aan een oor en slaat ten slotte de hand aan zichzelf. Hij belichaamt in het stuk verlangens het meest, en dat zoiets verhalen kan doden. "Ik ben het die Konstantin speelt," aldus Yana Buytens via een doventolk. "Eerst dacht ik dat

de rol moeilijk zou zijn om te spelen, maar het gaat me steeds beter af doordat alles in gebarentaal werd opgesteld. Daardoor ben ik in staat de lappen aan tekst beter te onthouden."

Dewispelaere vult haar aan: "Als 'spreekende spelers' hebben we allen een opleiding gebarentaal gevolgd, zes uur in de week. Dat legde een goeie basis. Al is het aanleren en onthouden van gebaren en die fysiek in je lichaam opslaan, lastiger dan ik had gedacht. Soms prevel ik tijdens een uitvoering stiekempjes een woordje hardop mee, om dat daarna in gebarentaal eruit te kunnen persen."

Moedig dat zij gebarentaal hebben geleerd en knap dat ze die onder de knie hebben gekregen, vindt Buytens. "Voor mij is juist het tonen van emoties af en toe zoeken." Voor Buytens is dit de eerste keer op een podium. "Een nieuwe uitdaging. Alles hier doe ik voor het eerst. Het is een nieuwe wereld die voor me opengaat. Ik hoop dat ik dit in de toekomst kan blijven doen."

Toneelhuis, Olympique Dramatique en 't Arsenal, '[meeuw]', vrijdag 17 januari, 20.15 uur, Theater aan het Spui. Meer informatie: www.hnt.nl

RECENSIE

Op zoek naar de troost van de herinnering

Een hoofdpersoon die Dunkel heet? Wie het gelijknamige boek van Cor Gout begint te lezen is bij voorbaat gewaarschuwd.

Door Jan-Hendrik Bakker

Echt alledaags is de naam Dunkel niet. Gelukkig verklaart een citaat uit een gedicht van Rilke in het begin van het gelijknamige boek wat we ongeveer kunnen verwachten. 'Vielleicht will ich Alles; das Dunkel jedes unendliches Falles/ und jedes Steigens licht zitterndes Spiel...' Zoveel is al duidelijk: we krijgen te maken met iemand die een naam heeft als beginselverklaring. Als we daarna ook het advies van Novalis lezen dat een roman vele stijlen moet omvatten en toch eenheid moet ademen, weten we dat we geen pageturner in handen hebben.

'Dunkel' is de tweede roman van Cor Gout. Gout is muzikant, schrijver, tekenaar en filosoof. Was zijn eerste roman 'Bik', een portret van een Haagse historische figuur die een hoedenzaak dreef, nog voornamelijk het boek van een schrijver, in 'Dunkel' komen zijn andere hoedanigheden volop aan bod. Het is dan ook een opmerkelijk boek geworden dat de naam roman, als je daarmee het

Dunkel heeft zelfs een band opgericht die in de naam verwijst naar die in Frankrijk nooit helemaal verwerkte schandvlek Vichy.

Voetballer

De opslagloods is de bron van zijn bespiegelingen en verhalen. Dunkel put er voortdurend uit. Over zijn feitelijke, fysieke bestaan komen we niet veel meer te weten dan dat hij een vriendin uit vroegere tijden heeft behouden met wie hij nu in een soort vriendschappelijke relatie leeft en dat hij af en toe optreedt met zijn band. Ook dat hij een tamelijk bekend voetballer is geweest. Maar wat zijn middelen van bestaan zijn, wordt nauwelijks concreet.

Uiteindelijk gaat dit boek over de tijd en de mogelijkheid om de stroom van de persoonlijke geschiedenis vast te houden in de herinnering. Maar die herinnering is niet al-

Hoe je 'Dunkel' wilt beoordelen, hangt af van hoe je het leest

gebruikelijke genre wilt aanduiden, eigenlijk niet past. Het is een boek, dat zeker, met fictionele kanten, essayistische en documentaire passages, en met tekeningen van de auteur zelf. Muziek is er ook, al moet je die als lezer zelf wel even opzoeken. In de huidige onlinewereld is dat geen grote opgave.

Citaten

Een derde deel van 'Dunkel', misschien zelfs meer, bestaat uit (vaak) integrale citaten van liedteksten, filmbeschrijvingen en documentaire passages. Dat geeft het boek op zich al een collageachtig karakter. De verhaallijn zelf is simpel. De man Dunkel is een Franse kunstenaar, intellectueel en

muzikant in wiens biografie we elementen van Gout zelf herkennen. Hij is al behoorlijk op leeftijd en blikt nu terug op wat hem heeft beziggehouden. Zijn biografie bestaat vooral uit liedteksten en de muziek waarmee die verweven zijn, uit boeken, krantenartikelen, dvd's van films, tekeningen en voorwerpen die voor hem speciale betekenis hebben. Dunkel heeft zijn intrek genomen in een loods waarin hij al zijn schatten uit het verleden koestert.

Allengs wordt ook duidelijk dat hij de zoon is van een vader en moeder die de oorlog doorbrachten in het met nazi-Duitsland collaborerende Vichy. Collaboratie is een thema dat ook in 'Bik' al een belangrijke plek innam. Waarom, dat wordt niet echt duidelijk. Duidelijk is wel dat de neiging van mensen te heulen met het Kwaad en dat goed te praten Dunkel (en Gout) hoog zit.

Cor Gout. | Foto: Eric de Vries

leen achterwaarts, ze creëert ook toekomst. De reeks persoonlijke gebeurtenissen is verbonden met de politieke geschiedenis, zoals de naziterreur, de vernietigingskampen, de moorddadige oorlogen in Vietnam en Gaza, de wrede aanslag op het Bataclan-theater en de studentenopstand van mei 1968. De persoonlijke herinnering probeert in deze zwaarte als het ware lucht te scheppen. Vandaar de regels naar Baudelaire aan het slot van het boek: 'Een teder hart dat de oneindige zwarte leegte haat,/ vergaart iedere flard van een oplichtend verleden.'

Eigenzinnig

Hoe je 'Dunkel' uiteindelijk wilt beoordelen, hangt af van hoe je het leest. Vooropgesteld dat het los daarvan een heel origineel en eigenzinnig boek is. Ook als voorwerp. De vormgeving is van de kافت tot de achterflap prachtig. Maar wie vervolgens graag een roman leest waarin je wordt meegenomen op de stroom van de vertelling en de innerlijke wereld van de hoofdpersonen, zal door dit boek teleurgesteld worden. Gouts stijl is daarvoor hier te registrerend en informerend. Wie zich realiseert dat de kracht van het boek ergens anders ligt, namelijk in de poëtische ruimte die Dunkel schept met de liedcitaten en andere fragmenten uit zijn leven als lezer en muzikant, moet zelf aan het werk om die ruimte binnen te gaan. Dan wacht hem een rijke beloning.

Cor Gout, 'Dunkel' (210 pagina's). Uitgever: In de Knipscheer. Prijs: € 29,50.

